

Systematiskt Förbättringsarbete Aneby Vårdcentral 2025

A. Val av förbättringsområde

Bli en "Antibiotikasmart vårdcentral"

B. Bakgrund

Antibiotikaförskrivningen på Aneby Vårdcentral har historiskt sedan många år legat på generellt bra och relativt låga nivåer jämfört med övriga vårdcentraler i regionen. Det är ett ämne som ständigt är aktuellt och diskuteras på vårdcentralen, inte minst inom läkargruppen. Under 2024 har vi dock kunna se att antibiotikaförskrivningen på Aneby Vårdcentral har ökat. Vi har även kunnat se att andelen val av rekommenderat förstahandspreparat har minskat.

Ute i samhället och världen ser vi att antibiotikaresistensen ökar vilket bidrar till att dagens antibiotika blir mer verkningslösa och bakteriella infektioner blir mer svårbehandlade. Det är därför viktigt för våra invånare, "Esther", att vi tar ansvar för vår antibiotikaförskrivning och skriver ut rätt sorts antibiotika samt att vi inte behandlar med antibiotika när det inte behövs. Det är inte heller rätt att utsätta Esther för onödiga biverkningar som antibiotika kan innebära. Men vi utsätter även Esther för fara om vi inte behandlar med antibiotika när det finns behov av det. Det handlar helt enkelt om smart antibiotikaförskrivning som i längden kommer att gagna Esther.

Strama (Samverkan mot antibiotikaresistens) Jönköping har en utmärkelse, "antibiotikasmart vårdcentral". Utmärkelsen är ett slags kvitto på att vårdcentralen tar ansvar för sin antibiotikaförskrivning och har en god hygienisk standard, genom att uppmärksamma och följa upp sina resultat. Aneby vårdcentral har aldrig tidigare blivit diplomerad antibiotikasmart vårdcentral.

Att vara antibiotikasmart inkluderar inte bara läkaren som skriver ut antibiotikareceptet utan det involverar även övriga yrkesgrupper inom vården samt även Esther. Många gånger kan behandlingskrävande infektioner undvikas genom god hygienisk standard. Det är även viktigt med information och kunskap om att alla infektioner inte ska behandlas med antibiotika.

C. Övergripande mål

Målet är att Aneby Vårdcentral ska bli en diplomerad antibiotikasmart vårdcentral. Diplomeringen sker årligen av Strama Jönköping och kräver att vårdcentralen uppfyller följande fem kriterier under mätperioden 1 november 2024 till 31 oktober 2025:

1. < 250 antibiotikarecept/1000 listade (täckningsgradsviktad data)
2. Minst 70 % av förskrivna och uthämtad antibiotika (J01 exkl. J01XX05) ska utgöras av förstahandspreparat. (Pivmecillinam, nitrofurantoin, flukloxacillin, penicillin V)
3. Stramas uppföljningsbesök ska vara genomfört eller planerat under år 2025
4. Självdeklaration ska vara genomförd och inlämnad senast den 30 sep. (Strama ska godkänna denna och kan begära komplettering som inlämnas senast 5 nov)
5. Vårdhygienisk egenkontroll ska vara utförd och inlämnad senast den 31 okt

D. Nuläge

Enligt data i Medrave var förskrivningen av antal läkemedel inom gruppen J01 (antibakteriella medel för systemiskt bruk) på Aneby Vårdcentral 914 stycken, under 2024. Jämfört med 834 stycken under 2023.

2024-12-01 uppfyllde Aneby vårdcentral stramas mål på mindre än 250 antibiotikarecept per 1000 listade och år med en avvikelse på +3,71 (+15,99 2023-12-01). Oktober 2024 uppfylldes dock inte målet (-1,3). Se bild 1.

2024-12-01 uppfyllde Aneby vårdcentral målet med minst 70% av förskriven och uthämtad antibiotika ska vara förstahandspreparat, 73,8%. (81% 2023-12-01). Se bild1.

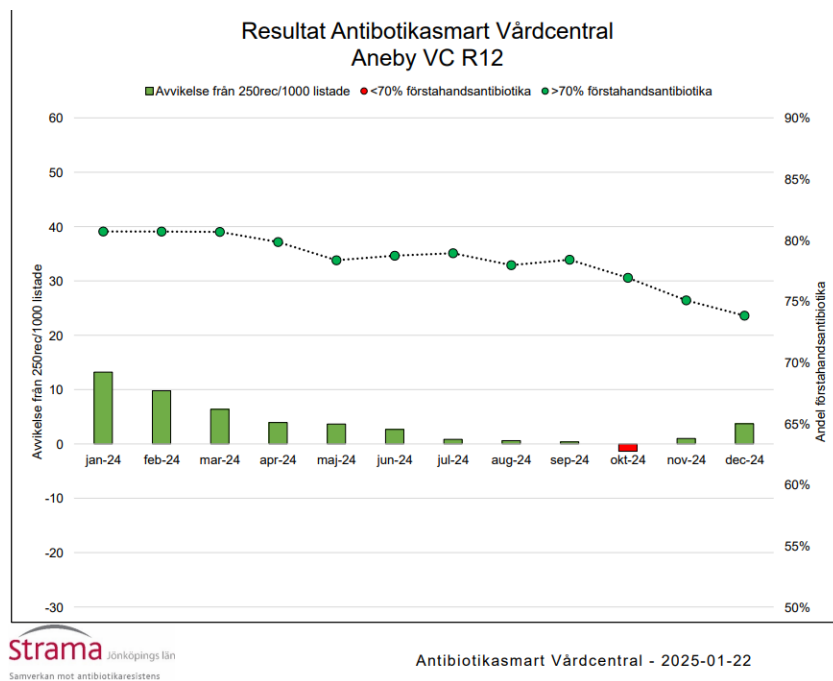

Bild 1.

Sedan ett antal år har Aneby vårdcentral genomfört Stramas uppföljningsbesök en gång om året med genomgång av aktuell antibiotikaförskrivning. Vi får även varje månad tillgång till Stramas uppdatering avseende antibiotikaförskrivningen på vårdcentralen via e-brev.

Aneby Vårdcentral har inte tidigare genomfört Stramas självdeklaration. 2023 påbörjades en självdeklaration men slutfördes aldrig.

På Aneby Vårdcentral pågår regelbundet vårdhygieniskt arbete och kontroll.

E. Analys av nuläge

Vi har goda möjligheter att kunna nå målet att bli en antibiotikasmart vårdcentral 2025. Det kunde nog ha genomförts även tidigare, men har helt enkelt inte prioriterats.

Anledningen till att antibiotikaförskrivningen har ökat samt att andelen förskrivning av rekommenderat förstahandspreparat har minskat är svårt att svara på. Men varje "litet" förskrivet antibiotikarecept påverkar statistiken samt även Esther. Så det gäller att vara antibiotikasmart vid varje patientbesök samt försöka motverka infektioner i den mån vi kan.

Idéer på förändringar som skulle kunna bidra till förbättrade resultat är framförallt att sprida information och kunskap kring antibiotikaförskrivning till personalen på vårdcentralen men även till våra invånare. Vi skulle i större utsträckning kunna konsultera kollega vid oklara fall gällande antibiotikaförskrivning. Tillämpa aktiv exspektans med återbesök/kontroll i större utsträckning istället för antibiotikaförskrivning direkt.

Förhoppningen med att bli en diplomerad antibiotikasmart vårdcentral är att det ska spilla över på hela vårdcentralens verksamhet och bidra till antibiotikasmarta val på alla plan.

F. Prioritering av förändringar som ska testas

- Planera in och genomföra Stramas uppföljningsbesök och självdeklaration gärna redan under våren.
- Planera in och genomföra vårdhygienisk egenkontroll gärna redan under våren.
- Presentera förbättringsarbetet på ett APT med möjlighet till diskussion kring ämnet.
- Planera in läkarmöte där vi bland annat går igenom Stramas rekommendationer kring antibiotika förskrivning.

H. Analys och resultat av de testade förändringarna kopplat till det övergripande målet

Under 2025 har flertalet åtgärder och förändringar genomförts som del i vårdcentralens systematiska förbättringsarbete.

I samband med APT 2025-03-18 presenterades aktuellt förbättringsarbete för samtliga medarbetare på vårdcentralen.

2025-04-09 genomfördes Stramas uppföljningsbesök i läkargruppen med representant från Strama Jönköping. Där presenterades, diskuterades och jämfördes vårdcentralens antibiotikaförskrivning samt även läkarnas individuella antibiotikaförskrivning.

I maj och juni 2025 utfördes Stramas självdeklaration vilket innebar att samtliga verksamma läkare på vårdcentralen tilldelades att utföra tre journalgranskningar kopplade till andra kollegors antibiotikaförskrivning samt utföra Stramas antibiotika-quiz. Resultaten gick igenom och diskuterades i samband med ett uppföljande läkarmöte 2025-06-03.

2025-10-09 genomfördes en vårdhygienisk egenkontroll vilket innebär en standardiserad genomgång av vårdhygieniska rutiner med mera på vårdcentralen.

2025-10-22 genomfördes ett läkarmöte med uppföljning av aktuella resultat kopplat till förbättringsarbetet samt diskussion och genomgång av vårdrelaterade infektioner.

Vid mätperiodens slut 2025-10-31 uppfyllde Aneby vårdcentral Strama Jönköpings samtliga fem kriterier och kan således erhålla utmärkelsen "Antibiotikasmart vårdcentral" 2025 (se bild 2.). Utmärkelsen indikerar att Aneby vårdcentral tar ansvar för sin antibiotikaförskrivning och eftersträvar en god hygienisk standard.

Enligt data i Medrave har förskrivningen av antal läkemedel inom gruppen J01 (antibakteriella medel för systemiskt bruk) på Aneby Vårdcentral under perioden 2025-01-01 till 2025-10-31 minskat jämfört med samma period 2024. Under denna period 2024 skrevs 774 antibiotikarecept jämfört med 611 antibiotikarecept samma period 2025 (se bild 3.). Det motsvara en minskning med 21 %. Förskrivningen har även minskat jämfört med samma period 2023.

Genom utförande av de olika åtgärderna kopplade till antibiotikaförskrivningen har personalen och framförallt läkarna på Aneby vårdcentral blivit mer medvetna och eftertänksamma gällande infektioner och antibiotikaförskrivning. Detta speglas inte minst i minskningen av antalet förskrivna antibiotikarecept. Diskussionerna på läkarmötesträffarna har varit mycket uppskattade och inspirerande inom läkargruppen där vi sett att vi tänker lite olika och att det går att tolka rekommendationer och riktlinjer på olika sätt. Vi har även kunnat adressera och åtgärda några vårdhygieniska brister, exempelvis vissa förvaringar av vårdmaterial, som nu bidrar till en bättre vårdhygienisk standard.

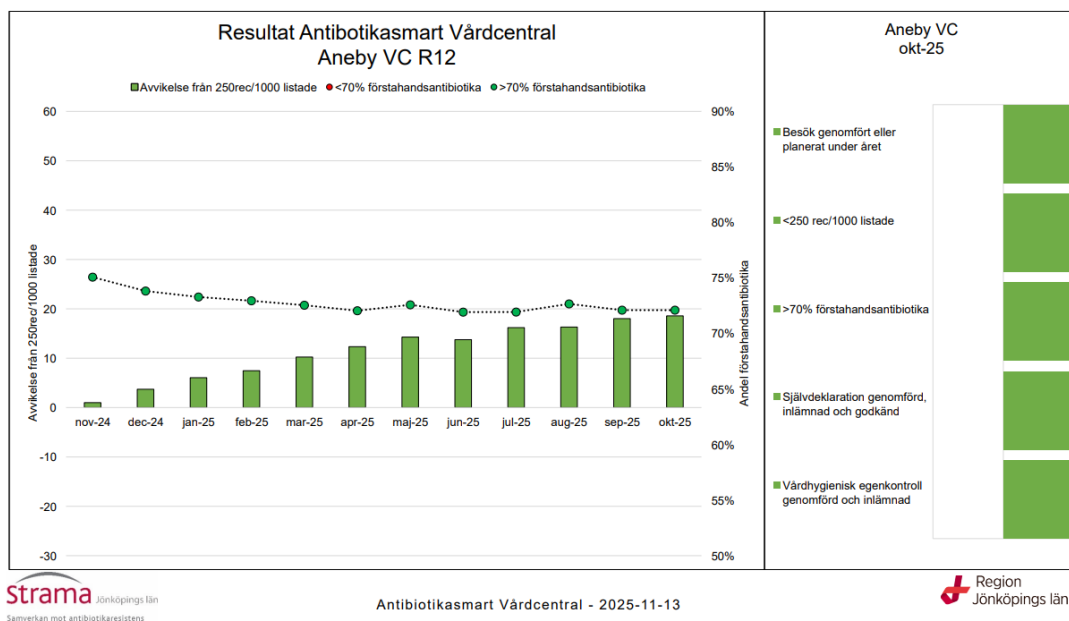

Bild 2.

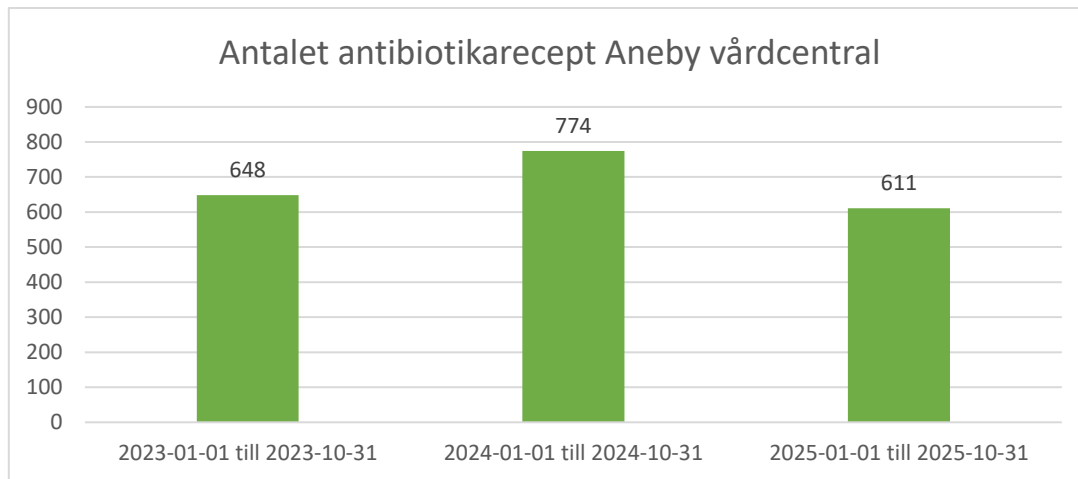

Bild 3.

I. Summering

Under 2025 lyckades Aneby vårdcentral bli en diplomerad Antibiotikasmart vårdcentral genom att uppfylla Strama Jönköpings följande fem kriterier under mätperioden 1 november 2024 till 31 oktober 2025.

1. < 250 antibiotikarecept/1000 listade (täckningsgradsviktad data)
2. Minst 70 % av förskrivna och uthämtade antibiotika (J01 exkl. J01XX05) ska utgöras av förstahandspreparat. (Pivmecillinam, nitrofurantoin, flukloxacillin, penicillin V)
3. Stramas uppföljningsbesök ska vara genomfört eller planerat under år 2025
4. Självdeklaration ska vara genomförd och inlämnad senast den 30 sep. (Strama ska godkänna denna och kan begära komplettering som inlämnas senast 5 nov)
5. Vårdhygienisk egenkontroll ska vara utförd och inlämnad senast den 31 okt

I och med genomförande av dessa moment kopplade till antibiotikaförskrivning har Aneby vårdcentral lyckats minska sin antibiotikaförskrivning med 21 % under 2025 jämfört med samma period 2024. Sammantaget tror vi att detta har lett till en generellt mer antibiotikasmart vård och behandling för "Esther" på Aneby vårdcentral.

Vi planerar att uppnå diplomeringen Antibiotikasmart vårdcentral även kommande år. Upplägget från Strama Jönköping kring diplomeringen antibiotikasmart vårdcentral är lättillgängligt och strukturerat. Det gör det till en bra grund för det kontinuerliga arbetet kring antibiotikaförskrivningen på vårdcentralen, vilket vi kan rekommendera även andra att ta efter. Vi vet att en stor del av vårdcentralerna i Region Jönköpings län redan använder sig av detta.

Alfred Ax, ST-läkare Aneby vårdcentral